

npr. vonj in okus po čevapčičih, golažu in pasji radosti. Avtorica v delu uporabi tudi prepoznavne medbesedilne reference na slavne literarne pse; omenjeni so Lesi, Dingo, Runo, Kazan, Hektor.

In najpomembnejša Akslova spoznanja, ki mu jih predata Gašper in Beni? Da je za pse tek pravica; da se Metka ne bi smela vesti do Aksla kot do človeka, pa tudi do človeka se ne sme nihče obnašati kot do psa; da se smisel življenja kaže v eni dobri teti Cilki.

Podelitev nagrade je moderiral Ambrož Kvartič, v vlogi Desetnice je nastopila igralka Nika Manevski, saj je bil v program umeščen odlomek repertoarne uprizoritve predstave *Desetnica* Lutkovnega gledališča Ljubljana, ki so jo ustvarile mlade gledališke avtorice: Katarina Planinc kot avtorica lutk in likovne podobe ter Lucija Trobec kot režiserka in Luna Pentek kot dramaturginja, obe sta avtorici priredbe. Nastopila je tudi pevka zasedba Ptičjega studia, ki je izvedla pesem iz uprizoritve, avtorica pesmi je Lucija Lorenzutti. Poleg te so zapeli še nekaj starih ljudskih napevov. Pogovor z nagrajenko sem vodila Dragica Haramija, strokovna sodelavka žirije.

■ RED. PROF. DR. DRAGICA HARAMIJA

## NAGRADA VASJE CERARJA 2024

Društvo slovenskih književnih prevajalcev je leta 2021 ustanovilo novo stanovsko nagrado za najkakovostnejše prevode mladinskih leposlovnih besedil iz tujih jezikov v slovenščino. Nagrada nosi ime po uglednem prevajalcu mladinske književnosti in uredniku Vasji Cerarju (1959–2006), ki je na založbi Mladinska knjiga, kjer je služboval, obogatil zbirke za mladino z naborom klasičnih in sodobnih del iz zakladnice svetovne literature, pri

čemer se je ozrl tudi po nam dotlej manj znanih književnostih. V slovensko književnost je uvedel sodobno mladinsko problemsko literaturo in tudi slovenske mladinske avtorje spodbujal k pisanju tovrstnih del. Vasja Cerar je bil tudi skrben in potrpežljiv mentor številnim prevajalkam in prevajalcem, ki jih je navdušil za prevajanje mladinske književnosti v želji, da se v Sloveniji ohrani, nadaljuje in nadgradi tradicija kakovostnega prevajanja za mladino, saj so dobro prevedena literarna dela pomemben dejavnik pri vzgoji mladih bralcev in njihove bralne pismenosti.

Ker nagrada za najbolj uspele prevode za mladino prebira med žanrsko raznovrstnimi deli, namenjenimi različnim starostnim skupinam, smo se na Društvu slovenskih književnih prevajalcev odločili, da jo podeljujemo v štirih kategorijah. Tako se izbor vsako leto osredotoča na dela, izdana v zadnjih štirih letih, in sicer v eni od naslednjih kategorij: slikanica, besedilo za mlade bralce do 12 let, strip za otroke in mladino ter besedilo za mlade bralce, starejše od 12 let. Med deli iz posamezne kategorije komisija za nagrado Vasje Cerarja pri DSKP poleg kakovosti in zahtevnosti presoja tudi pomen prevoda oz. prevodov znotraj prevodnega korpusa mladinske književnosti na Slovenskem ter specifično ciljnih bralcev.

Letošnja nagrada Vasje Cerarja se osredotoča na posebej izstopajoče prevode iz tujih jezikov v slovenščino, in sicer v kategoriji **prevodnega stripa za otroke in mladino**. Tričlanska komisija v sestavi Nada Grošelj (predsednica), Živa Čebulj (članica) in Mateja Seliškar Kenda (članica) je po več zasledanjih na sklepnih seji 2. aprila 2024 izbrala dva nominiranc in nominiranko. Za nagrado so se potegovali: **Izar Lunaček, Boštjan Gorenc – Pižama in Špela Žakelj**. Komisija je izbirala med pre-

dlogi založb in na podlagi evidenčnega seznama COBISS za predvideno kategorijo, ki ji je ustrezalo 134 prevedenih stripov za otroke in mladino, izdanih med letoma 2020 in 2023.

Dobitnik nagrade Vasje Cerarja 2024 je Boštjan Gorenc – Pižama za prevod stripovske serije *Pasji mož Dava Pilkeyja* (*Kažin in kazen* (2021), *22 kaveljcev* (2021), *Materin vrh* (2022) in *Dvajset tisoč bolh pod morjem* (2023)), ki jo izdaja založba Mladinska knjiga. Nagrada je bila podeljena 21. maja 2024 na slavnostnem odprtju 27. festivala Slovenski dnevi knjige v Mariboru.

### UTEMELJITEV NAGRAJENEGA DELA

Stand-up komika, pisatelja, prevajalca in raperja Boštjana Gorenca poznajo bralci vseh starosti: v vlogi prevajalca morda še najbolj mlajši otroci in najstniki, a tudi odrasli, saj je med drugim prevedel epsko Martinovo serijo *Pesem ledu in ognja*. Letos se je uvrstil v ožji izbor kandidatov za nagrado Vasje Cerarja s prevodi štirih stripov Dava Pilkeyja o Pasjem možu: *Kažin in kazen* (2021; izvirni naslov: *Grime and Punishment*), *22 kaveljcev* (2021; *Fetch-22*), *Materin vrh* (2022; *Mothering Heights*) in *Dvajset tisoč bolh pod morjem* (2023; *Twenty Thousand Fleas under the Sea*).

Stripovska serija o Pasjem možu prevajalca nenehno postavlja pred zahtevne izzive, saj so že sami naslovi prepoznavne travestije znamenitih naslovov svetovne književnosti: *Zločin in kazen*, *Kavelj 22*, *Viharni vrh* in *Dvajset tisoč milj pod morjem*. Seveda tudi besedila prekipevajo od jezikovne domiselnosti. Ta sega od mikroravnj, kamor sodijo – pogosto govoreča – imena (*Barky McTreeface za drevo v 22 kaveljcih*) ali izvirni medmeti (KA-SHONK, BA-FLOMP, TRA-SKONK v *Materinem vrhu*), do makroravnj,

kot sta vpletanje dobresednih ali prirejenih citatov, celo svetopisemskih, in parodiranje znanih pesmic ali zlaganje pesmic z mislijo na povsem določeno melodijo. Slovenjenje torej zahteva veliko razgledanost, jezikovno spretnost in konec koncev pogum, in vse te odlike izstopajo v Gorenčevih prevodih. Pomislimo samo na prevod imena drevesa z *Drevko Vejevšek* ali omenjenih onomatopoeičnih medmetov s ČNKOLE, BMFOLE, RNKOLE, ali pa na straniščno zasoljene verzije priljubljenih pesmi. Zgolj eden od mnogih primerov je *Ringa, ringa raja, driskica prihaja iz Materinega vrha*; s tem prevajalec parira Pilkeyjevi travestiji otroške pesmice *Twinkle, twinkle, little star, how I wonder what you are*, ki v izvirniku *Materinega vrha* postane: *Stinkle, stinkle, little fart, blew my underwear apart*. Prevodi Pilkeyjevih stripov v duhovitosti in inteligentnosti prav nič ne zaostajajo za izvirniki, zato si Boštjan Gorenc zasluži nagrado Vasje Cerarja.

### UTEMELJITVI NOMINIRANIH DEL Izar Lunaček

Plodovita in nagrajevana stripovska ustvarjalca Joann Sfar in Lewis Trondheim, ki sodita med najpomembnejše umetnike novega vala francosko-belgijskih stripov, sta slovenskemu bralstvu dobro poznana. Od prvega imamo v slovenščini poleg petih delov *Graščine* (pri katerih sta sodelovala) prevedene še štiri knjige iz serije o *Merlinu*, dve knjigi iz serije *Sardina v vesolju* ter posamezne stripe *Mali princ*, *Pascin* in *Vampirček gre v šolo*, od drugega pa strip *Mamma mia! Ženska familija*. Obširna stripovska serija *Graščina* (*Donjon*), ki je v več državah dosegla kulturni status, je razvejen zgodbeni labirint, poln pošasti, tepeža, krvi, nadvse okrutnih in skrajno nenavadnih smrti

ter seveda tudi zakladov. Je fantazij-ska parodija na zgodbe o trdoživih in mehkočutečih junakih, ki zna z obešenjaškim in lucidnim temačnim humorjem, izraženim v besedi in sliki, izzvati tako muzanje kot krohotanje. Bistroumen humor pa se iskri tudi v prevodu zbirk stripovskih zgodb *Zlati časi* (*Parade*) in *Somrak* (*Crépuscule*), delu Izarja Lunačka.

Izar Lunaček je akademski slikar in doktor filozofije ter dobro znan akter na slovenski stripovski sceni: je stripar in karikaturist ter soustanovitelj Stripolisa in festivala Tinta. Njegov prevod *Zlatih časov* in *Somraka* se odlikuje s spretno dramaturško rabo različnih jezikovnih registrov, od pravljicaško uglajenih knjižnih tonov (*Morali bi mi prepovedati vstop, mati. Sedaj, ko sem videl svojega roditelja, si bom moral iztakniti oči. — Moral bi bil vedeti!*) do pouličnega psovanja (*Crkni! — Fris poscan!*) in sproščene urbane govorice (*Evo, speštal vas bo! — Ful ste ... ful ste kruti. — Ej, lejte, ta vitez je pa raca! — Vidva zviznita pa se dobimo potem.*). Lunačkove prevode prežema besedotvorna navihanost (*razčinkljati — fekulande*) in brihtna sproščenost v rabi medmetov (*zaštih — sek sek — krck — glub gla flop mah flp — klamf*), kar prispeva k imenitnemu bralskemu užitku bralk in bralcev vseh starosti.

### Špela Žakelj

Kulna serija o Asterixu in Obelixu sodi med najzlahtnejše dosežke stripovskega žanra. Dogodivščine neuklonljivih Galcev, polne humorja, zvito vpletenih kulturnih referenc in besednih iger, imajo svoje zveste privržence tako med mladimi kot starejšimi bralci, zaradi česar je prevajanje serije posebej zahtevna naloga, s katero se v zadnjih letih uspešno spoprijema prevajalka Špela Žakelj.

V stripu *Obelix in družabniki*, ki je delo prvotnega tandema Goscinny-Uderzo in je v Franciji izšel že leta 1976, poskušajo Rimljani s potrošništvom okužiti še poslednjo galsko vas, ki se jim vztrajno upira. V duhoviti kritiki kapitalizma s številnimi namigi na sodobne ekonomske in oglaševalske pristope prevajalka v slovenščino domiselno prenaša imena junakov (Turbij Kapitalizmus, centurion Duplibonus, poglavar Vserasturix) in podjetij ter njihovih sloganov (Delamarix – sveži menhirji, Metuzalemix – fini menhirji, Pri Pocenixu – vse za vse za nič). V prevodu ohranja radoživost izvirnika in ostaja karseda zvesta francoskemu besedilu, mestoma pa se pri prenosu frazemov, šal in besednih iger za enak učinek in užitek v slovenščini od izvirnika tudi suvereno odmakne.

To velja tudi za strip *Poglavarjeva hči* iz leta 2019, ki je delo Ferrija in Conrada, novega scenaristično-risarskega tandema. V tem zvezku je v ospredju razkorak med starejšo generacijo tradicionalnih, klenih Galcev in njihovim pubertetniško predrznim potomstvom. Ta se odraža v govoru protagonistov, ki ga prevajalka spretno poustvarja zdaj z bolj tradicionalnim, zdaj z bolj slengovskim jezikovnim registrom. Poleg tega avtorja premišljeno in s humorjem rušita tabuje in vpeljujeta sodobne teme, kot so želja po vesoljnem miru in osebni svobodi mlajše generacije z junakoma Adrenalino in Letitbixom, istospolno starševstvo ali brexit, ko pirati pobegnejo »po britansko«. Prevajalka vse idejne novosti in zamike duhovito prenaša tudi v slovenščino, vendar subtilno, da se tako kot v izvirniku povsem organsko zlijejo s tradicionalnim ustrojem galske vasi.

■ NADA GROŠELJ, ŽIVA ČEBULJ,  
MATEJA SELIŠKAR KENDA